

Cranendonck, Ladder voor duurzame verstedelijking arbeidsmigranten Bergsestraat 17 te Gastel

Concept

van Stads

titel rapport
**Cranendonck, Ladder
voor duurzame verstedelijking arbeidsmi-
granten Bergsestraat
17 te Gastel**

datum
25 maart 2022

projectnummer
P04982

opdrachtgever
**ForFarmers Nederland
B.V.**

BRO
projectleider
DBo

projectteam
JvdL

bron kaft
BRO

BRO
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
E info@bro.nl
www.bro.nl

*“Als we anderen de ruimte niet gunnen zullen we zelf steeds
meer opgesloten raken.”*

Prof. Hans Galjaard

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Toepassing Ladder voor duurzame verstedelijking	3
1.3 Planinitiatief	3
1.4 Opzet onderzoek	4
2 Toetsing aan de Ladder voor Duurzame Verstedelijking	5
2.1 Passend binnen behoefte van het ruimtelijk verzorgingsgebied	5
2.2 Geen onaanvaardbare leegstandseffecten	6
2.3 Gesitueerd buiten bestaand stedelijk gebied	6
3 Beleidskaders	8
3.1 Provinciaal	8
3.2 Regionaal	9
3.3 Lokaal	9
3.4 Conclusie beleidskaders	10
4 Onderbouwing behoefte huisvesting arbeidsmigranten	11
4.1 Verzorgingsgebied	11
4.2 Ontwikkeling van de vraag	11
4.3 Ontwikkeling huisvestingsaanbod	14
4.4 Conclusie behoefte	14

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor de locatie gelegen aan de Bergsestraat 17 te Gastel (gemeente Cranendonck) is het voornemen om huisvesting voor arbeidsmigranten te realiseren.

1.2 Toepassing Ladder voor duurzame verstedelijking

Het functioneel gebruik van de gronden ten behoeve van de huisvesting van arbeidsmigranten zoals beoogd door het initiatief wordt door het vigerend bestemmingsplan “Reparatieplan Buitengebied (vastgesteld 13-09-2011)” niet toegestaan. Op grond van dit bestemmingsplan heeft het perceel de enkelbestemming ‘Agrarisch’. Binnen deze bestemming is tijdelijke huisvesting van tijdelijke werknemers door logies in de eigen bedrijfswoning is toegestaan, uitsluitend voor zover het werknemers betreft, die alleen binnen het bedrijf waar ze gehuisvest zijn, werkzaamheden verrichten, en mits de oppervlakte voor de huisvesting, exclusief gezamenlijke ruimten, minimaal 12 m² per werknemer bedraagt.

Om de ontwikkeling formeel mogelijk te maken is een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. In art 3.1.6 Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is vastgelegd dat de toelichting bij een bestemmingsplan of projectafwijking moet voldoen aan de systematiek van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking (hierna: ‘ladder’). De ladder is een wettelijk verplicht motiveringsinstrument waaraan iedere ‘nieuwe stedelijke ontwikkeling’ (art 1.1.1 Bro) moet worden getoetst.

Per 1 juli 2017 luidt het tweede lid van art. 3.1.6. als volgt: “De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.”

De realisatie van de ontwikkeling geldt als een nieuwe stedelijke ontwikkeling:

1. Het plangebied heeft in het bestemmingsplan de bestemming: Agrarisch, waarbij tijdelijke huisvesting van tijdelijke werknemers door logies in de eigen bedrijfswoning onder voorwaarden is toegestaan. Op basis van dit bestemmingsplan is de beoogde huisvesting voor arbeidsmigranten op de locatie niet toegestaan en is een wijziging van de bestemming noodzakelijk.
2. Een stedelijke ontwikkeling is volgens het Besluit ruimtelijke ordening ‘een ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen’. Het initiatief om huisvesting voor arbeidsmigranten te bouwen kan onder deze definitie worden geschaard, gezien het hier gaat om de ruimtelijke ontwikkeling van een agrarische bedrijfslocatie.

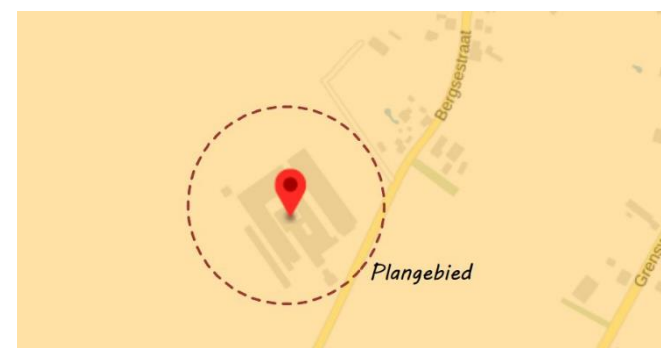
Uitgangspunt is dat de huisvesting wordt gerealiseerd met de enkelbestemming Agrarisch en de functieaanduiding: “specifieke vorm van agrarisch – huisvesting arbeidsmigranten”.

Het doel van de Ladder is zorgvuldig en duurzaam ruimtegebruik, met oog voor de toekomstige ruimtebehoefte en ontwikkelingen in de omgeving. De Ladder geeft daarmee invulling aan het nationaal ruimtelijk belang gericht op een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij ruimtelijke besluiten.

1.3 Planinitiatief

De initiatiefnemer wil het intensieve veehouderijbedrijf (varkenshouderij) op de locatie Bergsestraat 17 te Gastel (gemeente Cranendonck) beëindigen. De aspergeteeltactiviteiten worden voortgezet en verder ontwikkeld. Het plangebied ligt in het buitengebied ten westen van Budel en ten zuiden van Gastel.

Op het erf worden in de bestaande situatie reeds arbeidsmigranten gehuisvest. Dit betreft huisvesting voor 60 personen. In het kader van de ontwikkeling wenst de initiatiefnemer dit uit te breiden naar in totaal 150 plaatsen. Dit betekent dat sprake is van een uitbreiding huisvesting arbeidsmigranten van circa 1.456 m² bebouwd oppervlak (2.240 m² nieuw gebouwd en 784 m² te slopen). Er zal sprake zijn van kort verblijf waarbij er 2 x 6 maanden arbeidsmigranten op het erf verblijven ten behoeve van de teeltwisselingen op het erf. In de nieuwe gebouwen komen appartementen, steeds voor vier personen. Er komen twee slaapkamers, elk voor twee personen. Verder heeft ieder appartement een keukentje, wasmachine en sanitaire voorzieningen. De initiatiefnemer is ook voornemens een recreatieruimte en sportveldje te realiseren.

Figuur 1: Locatie plangebied, Bergsestraat 17 te Gastel

Figuur 2: Ontwerp Bergsestraat 17 (GV Advies, d.d. 4 augustus 2021)

1.4 Opzet onderzoek

Voor het initiatief wordt onderzocht of en op welke manier de huisvesting voor maximaal 150 arbeidsmigranten aan de Bergsestraat 17 in Gastel te verantwoorden is vanuit de Ladder voor duurzame verstedelijking.

Voldoet het initiatief aan een (kwantitatieve en kwalitatieve) behoefte en is er sprake van duurzaam ruimtegebruik binnen het verzorgingsgebied?

Het antwoord op de hoofdvraag uit dit onderzoek wordt verkregen door middel van ruimtelijk-functioneel onderzoek, waarbij zowel de kwantitatieve als kwalitatieve behoefte aan de ontwikkeling wordt onderzocht. Ook wordt gekeken naar de locatieafweging binnen of buiten het bestaand stedelijk gebied. Bovendien worden door middel van het onderzoek

de te verwachten leegstandseffecten van de beoogde ontwikkeling in beeld gebracht. Met de resultaten van het onderzoek is de Ladder voor duurzame verstedelijking doorlopen.

2 Toetsing aan de Ladder voor Duurzame Verstedelijking

Bij de toetsing van het initiatief aan de ladder zijn de volgende aspecten van belang:

- Het ruimtelijk verzorgingsgebied van de ontwikkeling: wanneer er sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling, dient de toelichting van het bestemmingsplan een beschrijving van de behoefte te bevatten binnen het ruimtelijk verzorgingsgebied van de ontwikkeling.
- De behoefte aan de voorgenomen ontwikkeling: bij de beoordeling van de behoefte dient het bestaande aanbod en vraag betrokken te worden. Bovendien dient inzichtelijk te worden gemaakt dat het plan geen zodanige leegstand tot gevolg zal hebben, dat dit tot een onaanvaardbare situatie zal leiden uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening.
- De ligging van de ontwikkeling binnen of buiten bestaand stedelijk gebied: op basis van met name de bestemming wordt beoordeeld of de ontwikkeling is gelegen binnen bestaand stedelijk gebied. Als de ontwikkeling buiten bestaand stedelijk gebied is gepland, moet volgens artikel 3.1.6 lid 2 Bro gemotiveerd worden waarom niet binnen bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien. Daarbij spelen de beschikbaarheid en geschiktheid van locaties binnen bestaand stedelijk gebied een rol.

2.1 Passend binnen behoefte van het ruimtelijk verzorgingsgebied

Voor de onderbouwing van de behoefte is gekeken naar de afbakening van de relevante regio, om zo de behoefte in beeld te brengen. Hiervoor is gekeken naar de regionale woningmarkt, die gedefinieerd wordt op basis van verhuisbewegingen. In dit behoefteonderzoek gaat het primair om de gemeente Cranendonck en secundaire om de A2 gemeenten.

Het initiatief wordt passend geacht binnen de Ladder voor Duurzame Verstedelijking. Er wordt geconcludeerd dat de beoogde ontwikkeling voor het huisvesten van arbeidsmigranten voorziet in een kwantitatieve en kwalitatieve behoefte en dat er geen sprake is van onaanvaardbare effecten op de leegstand. In deze paragraaf volgt een beknopte toelichting. De volledige onderbouwing van de behoefte aan huisvesting voor arbeidsmigranten is opgenomen in de volgende hoofdstukken van deze rapportage.

Het in beeld brengen van de behoefte is zowel kwalitatief als kwantitatief van aard en een afgeleide van de verhouding tussen de actuele en toekomstige vraag, de trends en het huidige regionale aanbod (incl. plancapaciteit). Omdat er vaak geen 'absolute', eenduidig te berekenen regionale behoefte bestaat, wordt deze hier indicatief bepaald. Voor de beoordeling van de kwalitatieve aspecten (aanbod, vraag, behoefte, etc.) zijn afwegingen en motiveringen onontkoombaar.

Met het initiatief om huisvesting voor arbeidsmigranten van circa 2.240 m² bebouwd oppervlak te realiseren op de locatie Bergsestraat 17 te Gastel wordt **voorzien in een behoefte**:

- De Noord-Brabantse bevolking vergrijsd de komende decennia en doet dat in een sneller tempo dan de Nederlandse bevolking. De krimp van de bevolking zal, met name in landelijke gebieden, mogelijk leiden tot grote sociale en economische gevolgen. De nieuwe economische realiteit zal zich kenmerken door een toenemende

spanning op de arbeidsmarkt, waar een afname van de beroepsbevolking in combinatie met een toename van het aantal openstaande vacatures een bedreiging zal vormen voor de continuïteit en groei van de (lokale) economie. De zoektocht naar passende antwoorden om deze toekomstige gevolgen van bevolkingskrimp te minimaliseren, heeft de aandacht gevestigd op internationale arbeidsmigratie.

- Buitenlandse werknemers zijn van cruciaal belang voor de Brabantse economie. Buitenlandse werknemers vullen een deel van de vraag op en werken vaak langdurig in banen met tijdelijke contracten, laag gewaardeerd en laagbetaald werk. Arbeidsmigranten zijn daarmee een onmisbaar onderdeel geworden voor het functioneren van sectoren als de land- en tuinbouw. Gebieden waar dit soort sectoren veel terug te vinden zijn, zijn daardoor mede afhankelijk van buitenlandse arbeidskrachten voor hun lokale economie, zo ook de A2 gemeenten.
- Om arbeidsmigranten naar Nederland te trekken, is het van belang dat er voldoende, veilige huisvesting voor arbeidsmigranten wordt gerealiseerd. Als Nederland niet genoeg investeert in verblijfsplaatsen voor arbeidsmigranten, zal dit nadelige gevolgen hebben voor de economische groei. Het functioneren van bestaande bedrijven en het vestigingsklimaat voor nieuwe bedrijven zal hier vervolgens negatieve effecten door ondervinden.
- Exacte cijfers over het aantal arbeidsmigranten zijn zeer moeilijk te verifiëren, naar schatting worden in de gemeente Cranendonck minimaal 675 arbeidsmigranten gehuisvest. De behoefte aan arbeidsmigranten in de A2 gemeenten zal de komende jaren naar verwachting stijgen. Ook uit de provinciale bevolkingsprognose blijkt de verwachting dat de buitenlandse migratie in de A2 gemeenten de komende jaren zal doorgroeien. Daarmee neemt ook de behoefte aan adequate huisvesting toe.

- Om de groeiende hoeveelheid arbeidsmigranten in de gemeente en regio te kunnen huisvesten zijn nieuwe verblijfsmogelijkheden noodzakelijk. Alhoewel exacte gegevens over de huidige huisvestingscapaciteit ontbreken, is door de groei van het aantal arbeidsmigranten de komende jaren naar redelijkheid te verwachten dat extra verblijven noodzakelijk zijn. Dit rechtvaardigt de uitbreiding van de huisvestingsmogelijkheden aan de Bergsestraat 17 te Gastel.
- Onduidelijk is hoeveel van de (geschatte) 675 arbeidsmigranten in de gemeente kwalitatief goede huisvesting hebben. In de praktijk bestaat huisvesting in veel gemeenten ook uit vakantieparken (ten koste van de recreatieve capaciteit c.q. uitstraling), locaties zonder woonbestemming (bijvoorbeeld agrarische bedrijven) en/of onveilige accommodaties. Onderzoek van de Metropoolregio Eindhoven en De Peel toont aan dat er sprake is van een substantieel kwalitatief tekort aan goede huisvesting voor arbeidsmigranten.
- Ook in het geval dat er in kwantitatieve zin voldoende huisvestingsmogelijkheden zouden zijn, bestaat er een grote behoefte aan passende kwalitatieve huisvesting voor arbeidsmigranten. Kwalitatieve tekorten kunnen leiden tot onveilige situaties voor arbeidsmigranten en ongewenste effecten op de omgeving (samenscholing, geluidsoverlast, zwerfvuil, etc.). Het gebrek aan kwalitatief passende huisvesting zorgt er daarnaast voor dat de regio minder aantrekkelijk is voor buitenlandse arbeidskrachten, terwijl deze juist nodig zijn voor de economische bedrijvigheid in de regio. Het toevoegen van kwalitatief goede huisvesting is daarom essentieel, het initiatief voorziet hierin.

De aangegeven behoefte is het resultaat van berekeningen gebaseerd op beschikbare cijfers en diverse aannames. Er bestaat veel onduidelijkheid over het werkelijke aantal arbeidsmigranten en de huisvesting van arbeidsmigranten in de A2 gemeenten en gemeente Cranendonck, omdat veel arbeidsmigranten niet staan ingeschreven indien zij tijdelijk in de regio verblijven (in verband met registratieplichten). Wel is duidelijk dat het werkelijke aantal arbeidsmigranten beduidend hoger is dan het aantal geregistreerde personen. De uitkomsten van de ramingen mogen derhalve niet als normatief, maar slechts als *indicatief* worden beschouwd. Het gaat bij behoefteraming in essentie om inzicht in de *uitvoerbaarheid* van het project.

De beoogde ontwikkeling **past ook binnen de vigerende beleidskaders:**

- De provincie Noord-Brabant erkent het belang van arbeidsmigranten voor de Brabantse economie. Kwalitatief goede huisvesting van arbeidsmigranten draagt bij aan het vitaal en sterk houden van een concurrerende economie. Er ligt met name een kwantitatieve en kwalitatieve opgave voor huisvesting van arbeidsmigranten die tijdelijk in de regio verblijven. Het initiatief aan de Bergsestraat 17 draagt hier aan bij.
- Daarnaast volstaan kleinschalige oplossingen voor de huisvesting van arbeidsmigranten over het algemeen niet meer, er moet gedacht worden aan grootschalige vormen van huisvesting. Uitgangspunt is goede en passende huisvesting voor arbeidsmigranten, met bij voorkeur meerwaarde en in ieder geval geen overlast voor de omgeving. Het initiatief beoogt grootschalige huisvesting van maximaal 150 arbeidsmigranten. Bovendien landt de huisvesting op het eigen terrein van het bedrijf waardoor de effecten c.q. overlast op de omgeving minimaal zijn. Er wordt ingezet op kort verblijf van 2 x 6 maanden.
- De huisvesting voor 150 arbeidsmigranten past tevens binnen het gemeentelijk beleid. De gemeente heeft als

uitgangspunt gesteld om maximaal 150 personen op één locatie te laten landen. Van belang is daarbij dat het gaat om het huisvesten van eigen personeel. Hiervan is sprake bij het initiatief: het aantal huisvestingsplekken sluit aan bij de behoefte van het bedrijf van de initiatiefnemer.

2.2 Geen onaanvaardbare leegstandseffecten

Het is niet de verwachting dat er als gevolg van het realiseren van huisvesting voor arbeidsmigranten op de locatie Bergsestraat 17 te Gastel onaanvaardbare leegstandseffecten zullen optreden. Er is voldoende behoefte aan huisvesting voor arbeidsmigranten, waardoor het niet de verwachting is dat andere complexen leeg komen te staan. Bovendien voorziet de beoogde huisvesting in de behoefte van huisvesting van werknemers van het bedrijf op deze locatie.

2.3 Gesitueerd buiten bestaand stedelijk gebied

Voor de onderbouwing via de Ladder is relevant of de ontwikkeling mogelijk wordt gemaakt binnen of buiten het bestaand stedelijk gebied. In artikel 1.1.1 onder h van het Bro is een nadere omschrijving van het begrip 'bestaand stedelijk gebied' vastgelegd. Als bestaand stedelijk gebied wordt aangegevoerd: *'bestaand stedenbouwkundig samenstel van bebouwing ten behoeve van wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel of horeca, alsmede de daarbij behorende openbare of sociaal culturele voorzieningen, stedelijk groen en infrastructuur'*.

Het plangebied heeft in dit bestemmingsplan (vastgesteld op 2011-09-13) de volgende bestemmingen: 'Agrarisch' met een dubbelbestemming 'Archeologie'. Dit betekent dat het plangebied geen stedelijke functie heeft en de locatie buiten bestaand stedelijk gebied ligt.

Aangezien de ontwikkeling buiten bestaand stedelijk gebied is gepland, moet volgens artikel 3.1.6 lid 2 Bro gemotiveerd worden waarom niet binnen bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien. Daarbij spelen de beschikbaarheid en geschiktheid van locaties binnen bestaand stedelijk gebied een rol. Argumenten dat binnen bestaand stedelijk gebied geen mogelijkheden zijn voor de nieuwe stedelijke ontwikkeling, gaan bijvoorbeeld over:

- kwalitatieve aspecten van de behoefte (denk bijvoorbeeld aan vormen van overige functies die niet binnen bestaand stedelijk gebied passen),
- andere functies die ter plaatse al aanwezig zijn,
- aanzienlijke investeringen die eerst nodig zijn voor inbreidingsplekken.

De huisvesting voor arbeidsmigranten wordt gerealiseerd voor werknemers van het bedrijf ter plaatse. Aangezien deze functie ter plaatse aanwezig is, is het logisch om ook de huisvesting voor arbeidsmigranten op deze locatie te laten plaatsvinden. Ook in de huidige situatie verblijven er op de locatie arbeidsmigranten. Dit maakt dat deze locatie in beeld komt in plaats van een andere locatie binnen bestaand stedelijk gebied. Daar komt bij dat grootschalige huisvesting van arbeidsmigranten in wijken en dorpen vaak weerstand oproept, waardoor gebieden aan de rand van / buiten kernen beter geschikt zijn.

3 Beleidskaders

In dit hoofdstuk is het kaderstellend beleid van provincie, regio en gemeente in beeld gebracht. Op basis van dat beleid wordt voorliggend initiatief afgewogen.

3.1 Provinciaal

De provincie Noord-Brabant stelt in algemene zin het volgende:

- Vanuit de **Interim omgevingsverordening Noord-Brabant (geconsolideerde regels 16-11-2021)** zijn basisprincipes voor een evenwichtige toedeling van functies gesteld. Aangegeven wordt dat zorgvuldig ruimtegebruik een van de basisprincipes is voor duurzame verstedelijking. Dat betekent dat een stedelijke ontwikkeling voor wonen, werken of voorzieningen in beginsel plaatsvindt binnen Stedelijk gebied en dat de ruimte binnen Stedelijk gebied zo goed als mogelijk wordt benut. Hierbij past ook dat er wordt gekeken naar eventuele hergebruiksmogelijkheden van leegstaand of leegkomend erfgoed, zoals industriële complexen, kloosters, verzorgingshuizen et cetera. Bovendien moeten ontwikkelingen die het lokale niveau overstijgen, maar die niet bovenregionaal zijn (zoals de onderhavige ontwikkeling), voldoen aan regionaal gemaakte afspraken en zowel kwantitatief als kwalitatief afgestemd zijn.
- De provincie streeft naar een toekomstbestendige economie voor Brabant in haar **Beleidskader Economie 2030**. Groei van de economie en passende banen voor de hele beroepsbevolking zijn van belang om de Brabanders ook in 2030 kwaliteit van leven en toekomstperspectief te bieden.

- Het **Actieprogramma Nieuwe Woonvormen en Zelfbouw Noord-Brabant (2020)** heeft als doel om de realisatie van alternatieve woonvormen te stimuleren, waaronder tijdelijke en/of flexibel in te zetten woningen.

De Brabantse omgevingsvisie (2018)

Met de omgevingsvisie geeft de provincie richting aan wat zij voor Brabant wil bereiken en biedt daarmee handvatten voor haar handelen in de praktijk. De omgevingsvisie bevat de ambities voor de Brabantse leefomgeving tot 2050. Daarnaast zijn mobiliserende tussendoelen opgesteld voor de periode tot 2030.

De basisopgave van de omgevingsvisie is werken aan veiligheid, gezondheid en omgevingskwaliteit. Daarnaast zijn de volgende vier hoofdpogaven geformuleerd:

- Werken aan de Brabantse energietransitie;
- Werken aan een klimaatproof Brabant
- Werken aan de slimme netwerkstad;
- Werken aan een concurrerende, duurzame economie.

Daarnaast wordt er ingezet op het (kwalitatief) toekomstbestendig maken van de woon-, recreëer- en werklocaties in Brabant. Dit is van vitaal belang voor een concurrerende economie, innovatie, werkgelegenheid, zorgvuldig ruimtegebruik en realisatie van vergroenings- en duurzaamheidsambities.

Arbeidsmigratie in Noord-Brabant, Provinciale werkgroep Arbeidsmigratie (2018)

Het maatschappelijke vraagstuk rondom arbeidsmigranten is complex en er zijn veel partijen bij betrokken. Daarom heeft de provincie het thema vanuit meerdere invalshoeken benaderd en in kaart gebracht. Navolgend worden de belangrijkste bevindingen en conclusies genoemd ten aanzien van de beoogde ontwikkeling in Cranendonck:

- In deze rapportage is de definitie van een arbeidsmigrant een buitenlandse EU-burger die zich in Noord-Brabant vestigt om werk voor laagopgeleiden te verrichten. De migrant is afkomstig uit Midden- of Oost-Europa en woont meestal tijdelijk in Nederland. Expats (kennisswerkers), grenswerkers en statushouders vallen vanwege hun afwijkende karakteristieken en beleidsmatige benadering hier niet onder.
- De meeste arbeidsmigranten zijn jonger dan dertig jaar, fysiek sterk en zeer gemotiveerd om te werken. Vaak zijn arbeidsmigranten (over)gekwalficeerd voor het werk dat ze doen. Wat betreft de verblijfsduur van arbeidsmigranten worden drie varianten gehanteerd:
 - Kort verblijf of short stay (3-6 maanden)
 - Middellang verblijf of mid stay (6 maanden tot 3 jaar)
 - Lang verblijf of long stay (langer dan 3 jaar)
- Naar schatting werken er momenteel ca. 100.000 arbeidsmigranten in de provincie Noord-Brabant. Om de economie draaiende te houden heeft Brabant deze arbeidsmigranten nodig. Ze verdienen een structurele plek in gemeentelijk en provinciaal beleid en dit vraagt om een integrale aanpak.
- De verantwoordelijkheid voor huisvesting van arbeidsmigranten ligt primair bij gemeenten en werkgevers. De provincie heeft vooral een stimulerende en aanjagende rol en zorgt voor goede randvoorwaarden. Denk daarbij aan afstemming en verbetering van beleid en aan regelgeving die (planologisch) meer ruimte biedt. Ook kan de provincie de gemeenten ondersteunen bij capaciteits- of kennisgebrek.
- Kleinschalige oplossingen voor de huisvesting van arbeidsmigranten volstaan niet meer, er moet grootschaliger gedacht worden. Via kleinschalige huisvesting kan namelijk niet voldoende worden voorzien in de kwantitatieve behoefte aan huisvesting. Omdat grootschalige

huisvesting in wijken en dorpen weerstand oproept, komen gebieden tussen woonwijken en bedrijventerreinen of aan randen van de kern in beeld.

- In de rapportage worden tot slot enkele knelpunten genoemd. Met input van verschillende partijen uit het werkveld (PON, gemeenten, VNO NCW, ZLTO, BrabantAdvies) is een overzicht gemaakt van ervaren knelpunten op het gebied van arbeidsmigratie. Voor drie punten geldt dat alle vijf partijen dit als knelpunt naar voren hebben gebracht:
 - Er is een dringend kwantitatief tekort aan kwalitatief goede huisvesting, die aansluit op de behoefte van arbeidsmigranten. Woonvoorzieningen zijn niet altijd aantrekkelijk en humaan.
 - Op gemeentelijk en regionaal niveau ontbreekt het aan visie, beleid en uniforme regels rond huisvesting. Gemeenten komen alleen incidenteel op basis van signalen in actie.
 - Het probleem wordt niet integraal aangevlogen. Integratie, huisvesting, economische baten en sociaal-maatschappelijke gevolgen worden niet in samenhang overwogen.

Brabantse Aanpak Arbeidsmigratie 2019-2020 (2019) en Evaluatie en advies Brabantse Aanpak Arbeidsmigratie (2021)

De 'Brabantse Aanpak Arbeidsmigratie' is een uitwerking van de opdracht van Provinciale Staten over arbeidsmigratie en de aangenomen motie over mensenhandel/arbeidsuitbuiting.

1. Goede en voldoende huisvesting die veilig en humaan is en die aansluit op de behoefte en verblijfsduur van arbeidsmigranten
2. Visie, beleid en afgestemde regels rond huisvesting op gemeentelijk en regionaal niveau die in regionale afspraken zijn ingebed

3. Een inclusieve arbeidsmarkt waarbij bedrijven die werken met arbeidsmigranten ook actief personeel werven op de Nederlandse arbeidsmarkt
4. Versterken van de positie van de arbeidsmigrant ten opzichte van werkgever/uitzendbureau ten aanzien van inkomen, huisvesting, vervoer, zorgverzekering en andere zaken
5. Het in samenhang benaderen van alle aspecten van het arbeidsmigratievraagstuk door de betrokken partijen, zoals banen, huisvesting, integratie, economische baten en sociaal-maatschappelijke gevolgen

De inzet van de provincie richt zich op verschillende thema's binnen drie hoofdpijlers:

- Wonen en leefomgeving: huisvesting, normen en beheer, recreatieparken, keurmerk
- Economie en arbeidsmarkt: personeel, arbeidspotentieel, uitzenden, robotisering en digitalisering
- Samenleving en sociale domein: registratie, leefbaarheid, integratie en participatie

De bestuurlijke focus is het aanpakken van het knelpunt huisvesting. Hier wordt de meeste urgentie ervaren. Ten aanzien van wonen noemt de provinciale aanpak dat er behoefte is aan meer locaties en mogelijkheden voor voldoende huisvesting van arbeidsmigranten. Bovendien zijn goede huisvesting en beheer nodig voor een veilig en leefbaar wonen voor arbeidsmigranten. Permanente huisvesting van arbeidsmigranten op vakantieparken is niet wenselijk.

Regionaal worden er afspraken gemaakt over o.a. de ontwikkeling en realisatie van voldoende en passende huisvestingsoplossingen voor arbeidsmigranten. De gemeente Cranendonck maakt in dat kader deel uit van de A2 samenwerkingen (A2 gemeenten).

3.2 Regionaal

Op regionaal niveau zijn door de A2 gemeenten nog geen afspraken gemaakt omtrent de huisvesting van arbeidsmigranten. Uit het Evaluatie en Advies rapport voor de Brabantse Aanpak Arbeidsmigratie (augustus 2021) blijkt dat gemeenten in regio de Kempen / A2 gemeenten een individuele aanpak hebben, maar er vindt wel regionale afstemming plaats. Gemeenten wisselen onderling informatie uit, er is geen regionale samenwerking.

3.3 Lokaal

Flexwonen en huisvesting arbeidsmigranten Cranendonck (2021)

De notitie onderzoekt de opgave, de mogelijkheden en de kansen die het huisvesten van spoedzoekers en tijdelijke bewoners met zich meebrengen. Bijzondere aandacht wordt in het document besteed aan arbeidsmigranten.

Cranendonck is al lang bekend met het fenomeen arbeidsmigranten die werkzaam zijn in de agrarische sector. Meestal wonen ze op het terrein van het bedrijf waar ze werken, incidenteel wonen ze ook in per kamer verhuur panden in de kernen. Arbeidsmigranten zijn er veel in en rond Cranendonck. Ze hebben behoefte aan goede, betaalbare huisvesting, liefst kort bij hun arbeidsplek.

Uitgangspunten rond huisvesting van arbeidsmigranten:

1. Primair zijn de werkgevers en de uitzendbureaus verantwoordelijk voor de huisvesting van tijdelijke werknemers.
2. Het aantal verblijfplaatsen voor arbeidsmigranten sluit aan bij de behoefte van bedrijven aan arbeidsmigranten.
3. Nieuwe huisvestingslocaties moeten aantoonbaar inspelen op de behoefte aan huisvesting van arbeidsmigranten, werkzaam bij bedrijven/ondernemers in de gemeente.

4. Huisvesting van arbeidsmigranten vindt niet plaats in recreatieve voorzieningen zoals recreatieparken, campings en hotels en niet op bedrijventerreinen.
5. Het maximale aantal arbeidsmigranten op één locatie bedraagt 150 personen.
6. De gemeente neemt een faciliterende en verbindende rol op zich op het vlak van huisvesting van arbeidsmigranten.

B&W kan op de punten 'maximaal aantal arbeidsmigranten' (5) en 'niet meer arbeidsmigranten huisvesten dan op het bedrijf werkzaam zijn' (3) anders besluiten en maatwerk toepassen.

Beleid en regels

De gemeente Cranendonck heeft in het Ontwikkelperspectief Buitengebied (2019) aangegeven dat initiatieven in het buitengebied getoetst worden aan de volgende criteria:

- In hoeverre draagt het nieuwe initiatief bij aan een mooi, veilig, gezond, bereikbaar en duurzaam buitengebied?
- Wat zijn de effecten van het nieuwe initiatief op de omgeving en op omliggende functies?
- Wat is de bijdrage van het initiatief aan de verbetering van de omgevingskwaliteit?

Deze criteria zijn ook rond huisvesting van arbeidsmigranten van belang omdat de criteria proberen het effect van bijvoorbeeld een huisvestingsproject groter te laten zijn dan de huisvesting zelf (de maatschappelijke meerwaarde).

Het maximaal aantal van 150 mensen per huisvestingslocatie is sterk locatie gebonden en moet maatwerk zijn. Uitgangspunt is goede en passende huisvesting voor arbeidsmigranten, met bij voorkeur meerwaarde en in ieder geval geen overlast voor de omgeving. Initiatieven worden getoetst op

een reeks punten. In de regelgeving maakt de gemeente onderscheid in kleinschalige (max. 4 personen) en grootschalige projecten (> 4 personen) huisvesting arbeidsmigranten.

Initiatieven voor grootschalige huisvesting arbeidsmigranten worden gesproken en beoordeeld aan de hand van het volgende afwegingskader (figuur 3).

Figuur 3: Afwegingskader grootschalige huisvesting arbeidsmigranten (2021)

Afweging	Voorwaarde
• Voldoet de huisvesting aan de normen van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of Agrarisch Keurmerk Flexwonen (AKF)?	Hard, minimaal
• Is er voor iedere arbeidsmigrant minimaal 12 m2 beschikbaar?	Hard, bouwbesluit reguliere woonruimte
• Zijn er voldoende parkeerplaatsen op eigen terrein?	Hard
• Is het beheer goed geregeld?	Ambtelijke beoordeling
• Bij zeer grote locaties (meer dan 30 bewoners): is er een beheerder aanwezig?	Hard
• Sluit het initiatief qua aantal huisvestingsplekken aan bij de behoefte van het bedrijf van de initiatiefnemer?	Hard (*)
• Levert het initiatief een meerwaarde op voor de omgeving (maatschappelijke meerwaarde en verbetering omgevingskwaliteit)?	Ambtelijke beoordeling
• Is er een Omgevingsgesprek gevoerd?	Hard
• Is het initiatief passend op de locatie en in het gebied?	Ambtelijke beoordeling (Regiekamer)

(*) Tot nu toe hanteert de gemeente Cranendonck de eis dat het bij huisvesting moet gaan om het huisvesten van eigen personeel. Als dit verandert door nieuwe inzichten, of als gevolg van overleg met de provincie moet het afwegingskader aangepast worden.

- Daarnaast volstaan kleinschalige oplossingen voor de huisvesting van arbeidsmigranten over het algemeen niet meer, er moet gedacht worden aan grootschalige vormen van huisvesting. Uitgangspunt is goede en passende huisvesting voor arbeidsmigranten, met bij voorkeur meerwaarde en in ieder geval geen overlast voor de omgeving. Het initiatief beoogt grootschalige huisvesting van maximaal 150 arbeidsmigranten. Bovendien landt de huisvesting op het eigen terrein van het bedrijf waardoor de effecten c.q. overlast op de omgeving minimaal zijn. Er wordt ingezet op kort verblijf van 2 x 6 maanden.
- De huisvesting voor 150 arbeidsmigranten past tevens binnen het gemeentelijk beleid. De gemeente heeft als uitgangspunt gesteld om maximaal 150 personen op één locatie te laten landen. Van belang is daarbij dat het gaat om het huisvesten van eigen personeel. Hiervan is sprake bij het initiatief: het aantal huisvestingsplekken sluit aan bij de behoefte van het bedrijf van de initiatiefnemer.

3.4 Conclusie beleidskaders

Het planinitiatief past binnen de gestelde beleidskaders en draagt bij aan de beleidsdoelstellingen van provincie, regio en gemeente:

- De provincie Noord-Brabant erkent het belang van arbeidsmigranten voor de Brabantse economie. Kwalitatief goede huisvesting van arbeidsmigranten draagt bij aan het vitaal en sterk houden van een concurrerende economie. Er ligt met name een kwantitatieve en kwalitatieve opgave voor huisvesting van arbeidsmigranten die tijdelijk in de regio verblijven. Het initiatief aan de Bergsestraat 17 draagt hier aan bij.

4 Onderbouwing behoefte huisvesting arbeidsmigranten

4.1 Verzorgingsgebied

Uit de handreiking van de ladder voor duurzame verstedelijking van het Rijk volgt dat de behoeftetoets in het kader van de ladder moet worden uitgevoerd op basis van het ruimtelijk verzorgingsgebied van de stedelijke ontwikkeling. Dit betekent dat aard en omvang van de stedelijke ontwikkeling bepalend is op welk niveau de afweging moet worden gemaakt.

Bij de beoogde ontwikkeling is het van belang dat de gemeente Cranendonck onderdeel is van de bestuurlijk afgesproken regio Brabant Zuidoost. Hoewel uit de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (geconsolideerde regels 16-11-2021) volgt dat plannen afgestemd moeten worden met de gemeenten binnen deze regio, betekent dit niet dat behoefteonderzoeken in het kader van de ladder op het schaalniveau van de regio Zuidoost Brabant uitgevoerd moeten worden. In ieder geval geldt de regio Zuidoost niet als het ruimtelijk verzorgingsgebied voor de betrokken functies in de beoogde ontwikkeling.

In het kader van deze behoeftetoets is de afbakening van het verzorgingsgebied voor de betrokken functies als volgt:

- Bij het bepalen van het verzorgingsgebied van huisvesting arbeidsmigranten moet beseft worden dat de vraag naar tijdelijke huisvesting over het algemeen vooral van arbeidsmigranten en dus van grotere afstand komt; veelal de Midden- en Oost-Europese landen.

- Tegelijkertijd zorgen aspecten als teeltomstandigheden, ligging, bedrijvigheid in het gebied, uitbreidingsmogelijkheden, beschikbaarheid van arbeid en arbeidsmigrantenhuisvesting en verduurzamingsmogelijkheden ervoor dat zowel arbeidsmigranten als ondernemers worden gebonden aan een regio.
- In het onderzoek verkenning Tuinbouw Limburg en Noord-Brabant (2021) blijkt immers ook dat een deel van de bedrijven de arbeidsbehoefte met autochtone medewerkers uit *de regio* invult.
- Samenwerking op het gebied van arbeidsmigratie tussen gemeenten onderling en met marktpartijen vindt zoveel mogelijk plaats in bestaande samenwerkingsverbanden. In Zuidoost Brabant zijn daarvoor drie specifieke regiotafels ingericht. Cranendonck behoort tot de regiotafel A2-samenwerking (Heeze-Leende en Valkenswaard). Gemeenten in de regio zijn zelf verantwoordelijk voor voldoende en kwalitatief goede huisvesting voor het aantal arbeidsmigranten dat in hun eigen gemeente, dan wel in een andere gemeente binnen de regio, werkzaam is.

Op basis van deze informatie en kennis kan de regio als verzorgingsgebied worden aangehouden. Voor de beoogde huisvesting wordt uitgegaan van het primaire verzorgingsgebied gemeente Cranendonck en secundair verzorgingsgebied de functionele regio A2-gemeenten (zijnde de gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard).

4.2 Ontwikkeling van de vraag

4.2.1 Ontwikkeling werkgelegenheid

De Noord-Brabantse bevolking vergrijst de komende decennia en doet dat in een sneller tempo dan de Nederlandse bevolking. Ook neemt het aandeel jongeren (verder) af. Naar verwachting zal na het jaar 2040 de bevolking van de provincie Noord-Brabant krimpen, als gevolg van vergrijzing en een onevenwichtig geboorte- en sterftecijfer¹. Deze daling zal niet gelijkmatig verdeeld zijn over de provincie, maar zal zich kenmerken door regionale verschillen. Verwacht wordt dat de bevolking in de landelijke gebieden eerder zal krimpen dan de stedelijke gebieden. In deze landelijke gebieden zal dit mogelijk leiden tot grote **sociale en economische gevolgen**. De nieuwe economische realiteit zal zich kenmerken door een toenemende spanning op de arbeidsmarkt, waar een afname van de beroepsbevolking in combinatie met een toename van het aantal openstaande vacatures een bedreiging zal vormen voor de continuïteit en groei van de (lokale) economie. De nieuwe sociale realiteit zal worden gekenmerkt door een druk op de lokale (sociale) voorzieningen en een snellere stijging van de leegstand in het ontroerend goed.

Het UWV noemt de verhouding tussen het aantal vacatures en de werkloosheid gespannen en spreekt voor alle Brabantse regio's van een krappe arbeidsmarkt. Veel vacatures zijn moeilijk te vervullen vanwege het onaantrekkelijke en laag gewaardeerde karakter van de werkzaamheden. Uit een peiling onder ruim 580 agrarische ondernemers komt ook naar voren dat vacatures nu erg moeilijk in te vullen zijn en dat een ruime meerderheid van de boeren en tuinders al in het komende oogstseizoen tekorten aan arbeidskrachten verwacht.

¹ Provincie Noord-Brabant onderzoek arbeidsmigratie

De zoektocht naar passende antwoorden om deze toekomstige gevolgen van bevolkingskrimp te minimaliseren, heeft de aandacht gevestigd op internationale arbeidsmigratie. Buitenlandse werknemers vullen een deel van deze vraag op en werken vaak langdurig in banen met tijdelijke contracten, laag gewaardeerd en laagbetaald werk in de industrie, de voedingsindustrie, de handel/distributie en logistiek. Daarnaast is in de piekperiode sprake van een grote tijdelijke populatie seizoenarbeiders, werkzaam in de agrarische sector.

Werknemers uit Centraal en Oost-Europa vormen tegenwoordig een structureel bestanddeel van de werkzame beroepsbevolking (in Noord-Brabant naar schatting 7 à 8% van de beroepsbevolking). Dit segment blijft door de jaren heen, ondanks fluctuaties en individuele mutaties, groeien. Het bevindt zich momenteel op een niveau dat van cruciaal belang is voor de Brabantse economie. Zonder hen zouden grote delen van de economie vastlopen. Ze zorgen primair voor additionele werkgelegenheid, productie en inkomen in de regio. Zonder deze arbeidsmigranten verwachten werkgevers dat ze hun productieproces moeten aanpassen, inperken of verplaatsen.²

Echter, gaat immigratie gepaard met verschillende uitdagingen. Een van die uitdagingen is het gebrek aan voldoende, veilige huisvesting voor arbeidsmigranten, waardoor het potentieel aan illegale huisvesting toeneemt. De huisvesting van buitenlandse werknemers wordt momenteel gezien als het meest urgente vraagstuk rond arbeidsmigratie. Een andere uitdaging is het ontbreken van een eenduidig beleid op het gebied van registratie en integratie. Het Expertisecentrum

Flexwonen stelt dat als Nederland niet genoeg investeert in voldoende verblijfsplaatsen voor arbeidsmigranten, het nadelige gevolgen zal hebben voor de economische groei. Het functioneren van bestaande bedrijven en het vestigingsklimaat voor nieuwe bedrijven zal hier vervolgens negatieve effecten door ondervinden.

4.2.2 Huidig aantal arbeidsmigranten

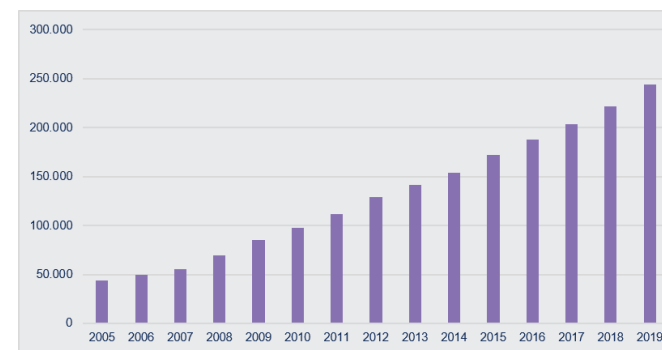
De toestroom van arbeidsmigranten naar Nederland uit Midden- en Oost-Europa is sinds de toetreding van nieuwe EU-lidstaten in 2004 en 2007 enorm gegroeid³. Sinds 2010 nam het aantal geregistreerde migranten uit deze landen, landelijk toe, met +150% tot circa 245.000 in 2019 (figuur 4).

De provincie Noord-Brabant heeft in 2020 een kwantitatief onderzoek laten uitvoeren door het PON/Telos naar het aantal arbeidsmigranten in Noord-Brabant⁴. Van belang is dat verkregen data gebaseerd is op basis van CBS en BRP data uit 2018.

- In 2018 waren in totaal 91.928 arbeidsmigranten werkzaam in de provincie Noord-Brabant, waarvan 942 in de A2 gemeenten.
- Er stonden in de provincie in totaal 53.578 arbeidsmigranten ingeschreven in de BRP (Basisregistratie Personen). In de A2 gemeenten zijn in totaal 773 arbeidsmigranten ingeschreven, waarvan 169 ook werkzaam in de regio (ca. 22%).
- Daarnaast wordt in het onderzoek aangegeven dat veel arbeidsmigranten zich niet inschrijven. Er is geen zicht op deze groep, maar de inschatting is dat de omvang aanzienlijk is. In de praktijk zal het aantal woonachtigen

in de provincie, regio's en gemeenten daardoor hoger liggen. Onderstaand wordt hier verder op ingegaan.

Uit een recent bericht van de provincie Noord-Brabant blijkt dat er in 2021 19.000 Brabanders zijn bijgekomen⁶. Waarvan 18.850 door buitenlandse migratie. Van de mensen die zich de laatste jaren vanuit het buitenland in Brabant vestigen (immigratie), is bijna twee derde afkomstig uit de Europese Unie. Onder hen zijn veel arbeidsmigranten. De overige immigranten (van buiten de EU) zijn veelal kenniswerkers ofwel expats, buitenlandse studenten en vluchtelingen. Het is daarmee aannemelijk dat ook het aantal arbeidsmigranten in de A2 gemeenten is toegenomen sinds het onderzoek van PON/Telos.

Figuur 4: 1^e generatie EU-migranten Midden- & Oost EU in Nederland⁵

² SEO Economisch Onderzoek (2018). De economische waarde van arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa voor Nederland.

³ MOE-landers met een nationaliteit uit de landen: Albanië, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, Estland, Hongarije, Kosovo, Kroatië, Letland, Litouwen, Macedonië, Moldavië, Montenegro, Oekraïne, Polen, Roemenië, Servië, Slovenië, Slowakije, Tsjechië, Wit-Rusland.

⁴ De volgende definitie van een arbeidsmigrant is gehanteerd: buitenlandse werknemers die niet in Nederland geboren zijn of niet de Nederlandse nationaliteit hebben, die geen kennismigrant zijn en vanaf 2004 zijn gaan werken en/of wonen.

⁵ CBS, Bevolkingsontwikkeling: migratieachtergrond en generatie, 2005-2019. Gegevens hebben betrekking op het totaal in Nederland eerste generatie EU-migranten uit MOE-landen.

⁶ Brabantse bevolkingsgroei op hoogste niveau sinds 2000 (2022): <https://www.brabant.nl/actueel/nieuws/ruimtelijke-ontwikkeling/2022/brabantse-bevolkingsgroei-op-hoogste-niveau-sinds-2000>

4.2.3 Registratiegraad

Wanneer EU-migranten aangeven niet langer dan 4 maanden in Nederland te verblijven, hebben zij geen registratieplicht in de BRP. Maar ook degenen die hier langer zijn, schrijven zich vaak niet in. Dit betekent dat een groot deel van de EU-migranten niet geregistreerd is en het werkelijke aantal hoger ligt. Het werkelijke aantal migranten is echter moeilijk te bepalen en de ramingen variëren nogal (tabel 1). Overigens wordt benadrukt dat de bronvermelding in de (vele) onderzoeken over dit onderwerp vaak onduidelijk is of

zelfs ontbreekt. Het lijkt erop dat veel inschattingen oorspronkelijk dezelfde bron hebben, maar dit valt niet te verifiëren.

Hoewel uit deze bronnen volgt dat het lastig is om aan te tonen wat het werkelijke aantal niet-geregistreerde migranten is, kan in ieder geval worden geconcludeerd dat dit aantal aanmerkelijk hoger ligt dan het aantal wel ingeschreven EU-migranten. Kijkend naar de verschillende, maar nogal uiteenlopende ramingen, is het een reële inschatting dat het aantal

arbeidsmigranten in werkelijkheid zeker twee (+100%) à drie keer (+200%) hoger ligt dan de wel-ingeschreven migranten.

De quick-scan van het Expertisecentrum Flexwonen beschrijft dat er geen exacte gegevens bekend zijn van het aantal EU-arbeidsmigranten in de gemeente Cranendonck. De reden daarvoor is dat arbeidsmigranten nergens systematisch en adequaat staan geregistreerd. Op basis van de omvang van de gemeente schat het Expertisecentrum in dat er **minimaal 675 arbeidsmigranten** in Cranendonck gehuisvest zijn.

Tabel 1: Ramingen aandeel niet-ingeschreven EU-migranten

Bron	Uitkomst	Raming totale populatie arbeidsmigranten ⁷
CBS Migrantenmonitor (2019)	Gemiddelde registratiegraad van de personen met een baan in Nederland is 66%. In de provincie Noord-Brabant is de gemiddelde registratiegraad 62%.	+51-61%
Landelijk onderzoek Heyma, Bisschop, Biesenbeek (2018)	Slechts 37% MOE-landers staat geregistreerd in de GBA.	+170%
Het PON/Telos (2020)	A2 gemeenten: Gemiddelde registratiegraad arbeidsmigranten circa 22%.	+350%
Platform 31 (2017)	Slechts kwart migranten schrijft zich in bij de BRP, bij UWV is de helft geregistreerd.	+300%
CBS (2014)	In 2014: ca. 42% van de Poolse, Roemeense en Bulgaarse migranten is ingeschreven.	+138%
Ministerie Sociale Zaken/Werkgelegenheid (2013)	62% van geregistreerden UWV staat niet ingeschreven bij gemeente (BRO: 38% (100-62%) * 50% geregistreerd UWV = 19% wel ingeschreven bij gemeente).	+426%
Landelijk onderzoek Prof. Van der Heijden (2013)	Slechts 53% MOE-landers (excl. ZE-landers) geregistreerd in GBA en/of UWV.	+90%
Wonen Limburg met TU Eindhoven (2010)	Circa 20% van de arbeidsmigranten schrijft zich daadwerkelijk in bij de BRP.	+400%
Bollenstreek	Raming o.b.v. kleine steekproef: slechts 25% Polen is ingeschreven.	+300%
Andere onderzoeken (Dronten, Professionals in Flex)	39% - 60% is <u>wel</u> geregistreerd bij gemeente.	+66-156%

⁷ Totale populatie (100%) gedeeld door de geregistreerde populatie (%).

4.2.4 Toekomstige groei arbeidsmigranten

De verwachting is dat de vraag naar arbeidsmigranten nog verder toe zal nemen en daarmee ook het aantal arbeidsmigranten in de gemeente Cranendonck en de A2 gemeenten.

- De groei van het aantal arbeidsmigranten is sterk ingegeven door demografische en economische ontwikkelingen. Hierdoor is er in diverse sectoren een tekort aan arbeidskrachten, waardoor de behoefte aan arbeidsmigranten stijgt. De algemene verwachting in Zuidoost-Brabant is dat deze krapte nog verder gaat toenemen, waardoor ook de behoefte in algemene zin toeneemt. Dit geldt ook voor de A2 gemeenten.
- Op basis van de provinciale bevolkingsprognose (buitenlands migratiesaldo) wordt een substantiële groei verwacht van het aantal immigranten in de gemeente Cranendonck. Tot 2032 is de verwachting dat er ongeveer 895 nieuwe inwoners uit het buitenland zich gaan vestigen in de gemeente. Ook in de periode daarna (2032-2040) neemt het aantal immigranten naar verwachting toe met ongeveer 430.

- In de A2 gemeenten wordt eveneens een substantiële stijging verwacht. In de periode tot 2032 neemt het aantal immigranten toe met ca. 1.625 (excl. Cranendonck).

Bij de prognosecijfers dient de nuancering geplaatst te worden dat niet alle immigranten per definitie arbeidsmigranten betreffen. Daarnaast zijn de prognoses waarschijnlijk gebaseerd op toekomstige ingezetenen van gemeenten, waardoor het enkel in indicatieve mate iets zegt over arbeidsmigranten die tijdelijk verblijven en zich daardoor niet inschrijven.

4.2.5 Ruimtelijk-economisch perspectief

In het onderzoek verkenning Tuinbouw Limburg en Noord-Brabant (2021) hebben verschillende bedrijven aangegeven een deel van hun arbeidsbehoefte met autochtone medewerkers uit de regio in te vullen. Echter zijn alle ondernemers afhankelijk van de inzet van arbeidsmigranten. De arbeidsmigranten kunnen worden ingehuurd via uitzendbureaus, die dan ook verantwoordelijk zijn voor de huisvesting. Een deel van de ondernemers regelt de inzet van arbeidsmigranten zelf en is dan ook zelf verantwoordelijk voor de huisvesting. De ondernemers willen mede met het oog op binding van hun werknemers hier op verantwoorde en passende wijze invulling aan geven.

Tuinbouw is arbeidsintensief. Het Nederlandse aanbod van arbeid is beperkt. Sommige ondernemers kiezen bewust voor Nederlands aanbod. De meeste zijn, echter, voor de betaalbaarheid van het product en eigen winst oogmerk voor een belangrijk deel afhankelijk van de beschikbaarheid van arbeidsmigranten. Voor zowel uitzendbureaus als ondernemers is de beschikbaarheid van huisvestingsmogelijkheden in veel gesprekken genoemd als grootste knelpunt.

4.3 Ontwikkeling huisvestingsaanbod

4.3.1 Huidig aanbod binnen het verzorgingsgebied

Op basis van de omvang van de gemeente schat het Expertisecentrum in dat er **minimaal 675 arbeidsmigranten** in Cranendonck gehuisvest zijn. Onduidelijk is hoeveel van deze arbeidsmigranten in de gemeente kwalitatief goede huisvesting hebben. In de praktijk bestaat de huidige huisvesting in veel gemeenten ook uit vakantieparken (ten koste van de recreatieve capaciteit c.q. uitstraling), locaties zonder woonbestemming (bijvoorbeeld agrarische bedrijven) en/of onveilige accommodaties.

Arbeidsmigranten in de gemeente Cranendonck zijn overwegend gehuisvest op het terrein van het bedrijf waar ze werken. Grote uitzendbureaus zoals E&A bieden arbeidsmigranten 'wonen, werk en welzijn'. Voorbeelden van grote aanbieders en locaties in Cranendonck zijn uitzendbureau E&A, met de Cantine in Budel-Dorplein (vergunning voor 250 bedden), de Bergsestraat 17 Gastel (64 personen) en Bergbosweg 23 Budel (75 personen). In de kernen is ook kamergewijze verhuur van panden aan arbeidsmigranten.

Op basis van een regionale inschatting waren er in de Metropoolregio Eindhoven in 2017 ca. 16.000 adequate huisvestingsmogelijkheden voor 40.000 arbeidsmigranten. Uit een eerder verricht onderzoek in de omgeving (regio De Peel) bleek daarnaast dat 19% van de accommodaties dusdanig onveilig waren dat ze acuut werden gesloten. Daarmee is er sprake van een substantieel kwalitatief tekort aan goede huisvesting voor arbeidsmigranten.

4.3.2 Toekomstige plannen en initiatieven

In de regio bestaan verschillende plannen voor de huisvesting van arbeidsmigranten (voor zover bij BRO bekend).

- De Cantine in Budel-Dorplein. Daar is eerder al een vergunning afgegeven voor 250 bedden.
- Op dit moment zijn bij de gemeente Cranendonck drie locaties met grootschalige huisvesting van arbeidsmigranten (meer dan vijftig) bekend. En er ligt nu nog één aanvraag voor een initiatief voor grootschalige opvang. Het is niet bekend om hoeveel plekken het gaat.
- Daarnaast is er in de gemeente Heeze-Leende sprake geweest van illegale bewoning op een vakantiepark. Onduidelijk is hoeveel arbeidsmigranten er woonachtig waren. Dit geeft wel aan dat de vraag naar huisvesting voor arbeidsmigranten groot is.

4.4 Conclusie behoefte

Geconcludeerd kan worden dat het initiatief in een behoefte voorziet binnen het verzorgingsgebied:

- De Noord-Brabantse bevolking vergrijst de komende decennia en doet dat in een sneller tempo dan de Nederlandse bevolking. De krimp van de bevolking zal, met name in landelijke gebieden, mogelijk leiden tot grote sociale en economische gevolgen. De nieuwe economische realiteit zal zich kenmerken door een toenemende spanning op de arbeidsmarkt, waar een afname van de beroepsbevolking in combinatie met een toename van het aantal openstaande vacatures een bedreiging zal vormen voor de continuïteit en groei van de (lokale) economie. De zoektocht naar passende antwoorden om deze toekomstige gevolgen van bevolkingskrimp te minimaliseren, heeft de aandacht gevestigd op internationale arbeidsmigratie.

- Buitenlandse werknemers zijn van cruciaal belang voor de Brabantse economie. Buitenlandse werknemers vullen een deel van de vraag op en werken vaak langdurig in banen met tijdelijke contracten, laag gewaardeerd en laagbetaald werk. Arbeidsmigranten zijn daarmee een onmisbaar onderdeel geworden voor het functioneren van sectoren als de land- en tuinbouw. Gebieden waar dit soort sectoren veel terug te vinden zijn, zijn daardoor mede afhankelijk van buitenlandse arbeidskrachten voor hun lokale economie, zo ook de A2 gemeenten.
- Om arbeidsmigranten naar Nederland te trekken, is het van belang dat er voldoende, veilige huisvesting voor arbeidsmigranten wordt gerealiseerd. Als Nederland niet genoeg investeert in verblijfsplaatsen voor arbeidsmigranten, zal dit nadelige gevolgen hebben voor de economische groei. Het functioneren van bestaande bedrijven en het vestigingsklimaat voor nieuwe bedrijven zal hier vervolgens negatieve effecten door ondervinden.
- Exacte cijfers over het aantal arbeidsmigranten zijn zeer moeilijk te verifiëren, naar schatting worden in de gemeente Cranendonck minimaal 675 arbeidsmigranten gehuisvest. De behoefte aan arbeidsmigranten in de A2 gemeenten zal de komende jaren naar verwachting stijgen. Ook uit de provinciale bevolkingsprognose blijkt de verwachting dat de buitenlandse migratie in de A2 gemeenten de komende jaren zal doorgroeien. Daarmee neemt ook de behoefte aan adequate huisvesting toe.
- Om de groeiende hoeveelheid arbeidsmigranten in de gemeente en regio te kunnen huisvesten zijn nieuwe verblijfsmogelijkheden noodzakelijk. Alhoewel exacte gegevens over de huidige huisvestingscapaciteit ontbreken, is door de groei van het aantal arbeidsmigranten de komende jaren naar redelijkheid te verwachten dat extra verblijven noodzakelijk zijn. Dit rechtvaardigt de uitbreiding van de huisvestingsmogelijkheden aan de Bergsestraat 17 te Gastel.
- Onduidelijk is hoeveel van de (geschatte) 675 arbeidsmigranten in de gemeente kwalitatief goede huisvesting hebben. In de praktijk bestaat huisvesting in veel gemeenten ook uit vakantieparken (ten koste van de recreatieve capaciteit c.q. uitstraling), locaties zonder woonbestemming (bijvoorbeeld agrarische bedrijven) en/of onveilige accommodaties. Onderzoek van de Metropoolregio Eindhoven en De Peel toont aan dat er sprake is van een substantieel kwalitatief tekort aan goede huisvesting voor arbeidsmigranten.
- Ook in het geval dat er in kwantitatieve zin voldoende huisvestingsmogelijkheden zouden zijn, bestaat er een grote behoefte aan passende kwalitatieve huisvesting voor arbeidsmigranten. Kwalitatieve tekorten kunnen leiden tot onveilige situaties voor arbeidsmigranten en ongewenste effecten op de omgeving (samenscholing, geluidsoverlast, zwerfvuil, etc.). Het gebrek aan kwalitatief passende huisvesting zorgt er daarnaast voor dat de regio minder aantrekkelijk is voor buitenlandse arbeidskrachten, terwijl deze juist nodig zijn voor de economische bedrijvigheid in de regio. Het toevoegen van kwalitatief goede huisvesting is daarom essentieel, het initiatief voorziet hierin.

www.bro.nl | info@bro.nl

Hoofdvestiging Boxtel

Boscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400

Vestiging Amsterdam

Rijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
T +31 (0)20 506 19 99

Vestiging Tegelen

Industriestraat 94
5931 PK Tegelen
T +31 (0)77 373 06 01